

ידע מצמיח תנוך

קניינים וקניות-אמצעי או מטרה - דף לימוד

קניות...

1. האשה נקנית בשלש דרכים... עבד עברי נקנה... עבד כנעני נקנה... בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה... נכסים שיש להם אחריות נקנין... כל הנעשה דמים... אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט:

כל מצות הבן על האב ...

כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ ...

כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ

תחילת המשניות בפרק א קידושין

הפרק שלנו צוסק בקניינים מסוטים שונים, מה ניתן ללמוד על היחס לקניינים ורכוש בהיותם חלק ממסכת קידושין ומפרק הצוסק במצוות?

2. ר"מ אומר: לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקלה, ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו, שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו, שנאמר: לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות.

קידושין דף פב עמוד ב

מהו הקשר בין אמנות, בקשת רחמים וצושר?

3. רבי יוסי אומר יהי ממון חברך חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכל מעשך יהיו לשם שמים:

משנה מסכת אבות פרק ב

מהו היחס שלך לאמנות? מהו היחס הראוי לאמון חברך? מדוע?

מהו הקשר האפשרי בין עושה ההדרכות במשנה?

ידע מצמיח תנוך

קניינים כסף ורכוש טוב או רע

4. בא וראה יש עושר שהוא עושה רע לבעליו ויש עושר שעושה טוב לבעליו, עושה רע לבעליו זה עשרו של קרח שהוא היה עשיר מכל ישראל וכתוב (במדבר טז) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, ד"א זה עשרו של המן הרשע שנאמר (אסתר ה) ויספר להם המן את כבוד עשרו, וכתוב ותלו אותו ואת בניו על העץ, ושהוא טוב לבעליו זה עשרו של יהושפט שנאמר ויהי ליהושפט עושר וכבוד לרב, ומה היה לו ויצעק יהושפט וה' עזרו.

שמות רבה (וילנא) פרשה לא ד"ה ג ד"א אם

5. רוב חכמה ורוב ממון הכפול בעולם הזה יהיה מחמת אחד משלשה דברים: האחד - לטובה מאת הקדוש ברוך הוא, השני - לנסיון, השלישי - לנקמה.

סימן הטובה, אם העשיר הזה לא יעשה היזק לשום אדם בממונו, או החכם לא יתחכם להרע לשום אדם בחכמתו, אך זה בחכמתו וזה בעשרו מוסיפים עבודת הקדוש ברוך הוא לפי עניינם - אז באמת החכמה או העושר הם מאת הקדוש ברוך הוא.

וסימן הנסיון הוא, שיהיה בעל הממון טרוד על שמירת ממונו, וירא שמא יפסיד ממונו, ואינו נהנה לפי הממון לשלוט בו ולאכול ממנו, וגם אינו מריע לאדם בעשרו, וגם לא יתגאה, אך טורח תמיד לקבץ הון ודואג בשמירתו, וגם אינו עושה נדבה, ואינו מרחם על העניים, לא מאכיל ולא מלביש.

וסימן הנקמה, שיהיה בעל הממון מזיק לאחרים בממונו, ומתגאה בו, ואינו עושה בו צדקה, וטרוד בו להתענג, כמו שאמר הכתוב (ישעיה כב יג): "ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן", ואומר (ישעיה ה יב): "והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם", ולא ישלם ממנו חוק הקדוש ברוך הוא, על זה נאמר (קהלת ה יב): "עושר שמור לבעליו לרעתו"

ספר אורחות צדיקים שער הענוה

מה יש לאדם כסף ורכוש - מהם האפשרויות שאינן אורחות צדיקים?

תאר אנסיון או מהכרות את האפשרויות.

האם וכיצד לימוד המשנה מאסכת קידושין יכול לזרז להשיג לאפשרות הראשונה?

לרציניים...

מה ניתן לרכוש במהלך החיים

6. כבר ביארו הפילוסופים הקדומים והאחרונים, שהשלמות הנמצאות לאדם ד' מינים. הראשון, והוא הפחות שבהם והוא אשר עליו יכלו ימיהם אנשי העולם, הוא שלמות הקנין, ר"ל מה שימצא לאדם מממון ובגדים וכלים ועבדים וקרקעות וכיוצא באלו, ושיהיה האדם מלך גדול הוא מזה המין, וזה שלמות שאין דבקות בינו ובין האיש ההוא כלל, אבל הוא יחס אחר רוב הנאתו דמיון גמור, ר"ל שזה ביתי וזה עבדי וזה הממון שלי ואלו הם גדודי וצבאי, וכשיבחן גופו ימצא הכל חוצה לו, וכל אחד מאלו הקניינים הוא מה שהוא נמצא בפני עצמו, ומפני זה כשיעדר היחס ההוא, ישכים האיש ההוא אשר היה מלך גדול, אין הפרש

ידע מצמיח תנוך

בינו ובין הפחות שבבני אדם, מבלתי שישתנה דבר מהדברים ההם אשר היו מיוחסות אליו. ובארו הפילוסופים כי מי שישים השתדלותו וטרחו לזה המין מן השלמות, לא טרח רק לדמיון גמור, והוא דבר שאין לו קיימא, ואפילו יתקיים בידו הקנן ההוא כל ימי חייו לא יהיה לו בעצמו שום שלמות.

והשני שלמות הגוף... והשלישי שלמות המידות... והרביעי המעלות השכליות...

ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק נד

מדוע שלמות הקנין היא שלמות חיצונית לאדם?

אם כן מדוע בני אדם כל כך רוצים את הצושר?

האם יתכן צושר וככול שאינו כה נפרד מאישיות המחליק בו?

עוני אינו אידיאלי

7. אמר החבר: ותורת משה לא העבידה אותנו בפרישות, אך בדרך השובה, ולתת לכל כח מכחות הנפש והגוף חלקו בצדק מבלי רבוי בכח אחד, קצור בכח אחר, ומי שנטה עם כח התאוה קצר בכח המחשבה, ובהפך. ומי שנטה עם הנצחון קצר בזולתו. ואין רבוי תענית עבודה למי שתאוותיו חלושות וכחותיו חלושים וגופו רזה, אבל טוב שיעדן גופו, ולא המעטת הממון עבודה, כאשר יזדמן מן המותר מבלי יגיעה ולא יטרידהו קנותו מן החכמה והמעשים הטובים, כל שכן למי שיש לו טפול ובנים, ומאוויו להוציא לשם שמים, אך הרבוי יותר נכון לו. וכללו של דבר, כי תורתנו נחלקת בין היראה והאהבה והשמחה, תתקרב אל אלהיך בכל אחת מהנה.

ספר הכוזרי מאמר ב אות נ

יש ההופכין את המצטת הממון לצבוקת ה', האם אתה מכיר התנהגות כזו?

מדוע לצצת ריה"ל אין לו צבוקת? מהם הנזקים שיש לאדם החי ח"י צוני כוונתה תחילה?

חמדת הממון - זה כבר מוגזם...

8. הנה חמדת הממון היא האוסרת אותו במאסר העולם ונותנת עבותות העמל והעסק על זרועותיו, כענין הכתוב (קהלת ה'): "אוהב כסף לא ישבע כסף", היא המסירה אותו מן העבודה, כי הנה כמה תפלות נאבדות וכמה מצות נשכחות מפני רוב העסק ויגיעת המום הסחורה, כל שכן תלמוד תורה, וכבר אמרו ז"ל (עירובין נ"ה): "לא מעבר לים היא" (דברים ל') - "באותם שהולכים מעבר לים בסחורה", וכן שנינו (אבות פרק ב'): "לא כל המרבה בסחורה מחכים", היא המוסרת אותו לסכנות רבות ומתשת את כחם ברוב הדאגה אפילו אחרי השיגו הרבה, וכן שנינו (שם): "מרבה נכסים מרבה דאגה", היא המעברת פעמים רבות על מצות התורה ואפילו על חוקות השכל הטבעיים.

יתרה עליה חמדת הכבוד, כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על הממון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחביריו, (מסילת ישרים פרק יא)

לב לדעת

ידע מצמיח תנוך

מה בעיית החמדת המון והכבוד? מהו הקשר בנהמ?
חשוב על דבר שאתה רוצה לקנות.
במה הקנייה תוציא לך? האם היא צפויה להזיק?
מה אורט לרצון לקנות? (מחסור, לחץ חברתי, רושם, רכושנות...) חשוב על סיבות
נוספות ודרכי.
מה התחשק לך על קניינים וקניות בשיצור זה? כיצד תיישם?